

ОБЛІК НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Функціонування економіки на засадах сталого розвитку є одним з пріоритетних завдань на шляху досягнення економічного зростання. З огляду на це, в Україні відбувається адаптація глобальних цілей сталого розвитку ООН до національних особливостей. Так, у 2017 р. Міністерством економічного розвитку та торгівлі було підготовлено національну доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна», що презентує програму до 2030 року за 17 ключовими цілями та індикаторами їх досягнення. У цьому контексті зростає попит на відповідну інформацію, що пов'язана з діяльністю підприємств в умовах сталого розвитку, з боку різних зацікавлених сторін. Відповідно, постають і нові виклики перед системою бухгалтерського обліку.

Увага науковців та практиків щодо обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку підприємства, як правило, зосереджена на таких ключових аспектах:

- визначення та трактування основних індикаторів сталого розвитку з відповідною методикою їх розрахунку;
- оцінка впливу еколого-соціальних чинників на фінансово-економічну діяльність підприємств;
- інтеграція фінансових показників з нефінансовими в процесі формування концепції обліку та аудиту в умовах сталого розвитку;
- проведення екологічного й соціального аудиту;
- розширення меж звітності через доповнення її соціальною та екологічними складовими, а також розгляд концепції інтегрованої звітності як такої, що здатна найбільш повно задовольнити інформаційні потреби стейкхолдерів;
- адаптація обліково-аналітичної системи до умов вартісно-орієнтованого управління в з орієнтацією на сталий розвиток бізнесу.

Облік нематеріальних активів також потребує відповідного вдосконалення, оскільки існує взаємозв'язок між нематеріальними активами та процесами, що супроводжують сталий розвиток (рис. 1). При цьому одним із загально визнаних гальмуючих факторів для переміщення технологій та залучення інвестицій у розвиток високотехнологічного виробництва є недосконалість процесів захисту об'єктів інтелектуальної власності та їх впровадження в господарський обіг суб'єктів господарювання.

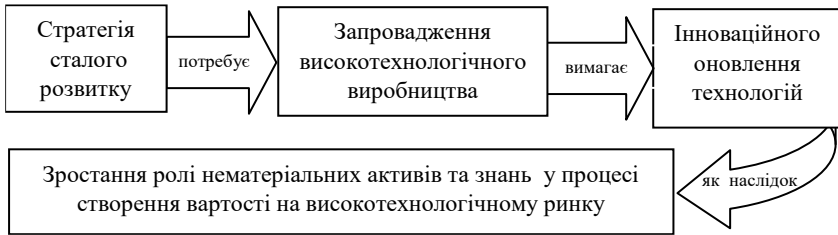


Рис. 1. Роль нематеріальних активів у забезпеченні сталого розвитку економіки

Перспективними напрямками вдосконалення обліково-звітних аспектів розкриття інформації про нематеріальні активи у звітності підприємств з метою їх відповідності вимогам інформаційного середовища сталого розвитку є такі:

- вирішення проблеми недостатності інформації про весь спектр невідчутних активів підприємств, і, відповідно, необхідність встановлення взаємозв'язку між нематеріальними активами, людським та інтелектуальним капіталами в обліково-аналітичному та звітному вимірах;
- розробка науково-обґрунтованої методики оцінки різних видів нематеріальних активів, якими володіють суб'єкти господарювання;
- адаптація звітних форм для розкриття інформації про вартість підприємства, створеної факторами як матеріального, так і нематеріального характеру.

Важливість зазначених напрямів підтверджується тим, що в сучасних умовах для багатьох суб'єктів господарювання цінність співробітників, інформації інноваційного характеру та інших активів, що не мають фізичного втілення, значно перевищує вартість традиційних матеріальних ресурсів. До того ж, важливим завданням обліково-звітної системи за умов сталого розвитку є врахування різних видів капіталу (фінансового, матеріального, інтелектуального тощо) в процесі створення підприємствами доданої вартості.

Таким чином, господарська діяльність підприємств у контексті забезпечення сталого розвитку економіки потребує якісного інформаційного підґрунтя від системи бухгалтерського обліку нематеріальних активів. Перспективним напрямом подальших досліджень є визначення оптимального розкриття інформації щодо нематеріальних активів в інтегрованій звітності, що зумовлено процесами сталого розвитку суб'єктів господарювання.